

Vlada Republike Hrvatske

Izvješće o ispunjavanju obveza iz poglavlja 19. „Socijalna politika i zapošljavanje“

Zagreb, 12. studenoga 2009.

IZVJEŠĆE O ISPUNJAVANJU OBVEZA IZ POGLAVLJA 19. „SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOŠLJAVANJE”

**za razdoblje od 17. lipnja 2008. (formalno otvaranje pregovora o poglavlju 19.)
do studenoga 2009.**

Pregovori o poglavlju 19. - Socijalna politika i zapošljavanje formalno su otvoreni na sastanku Međuvladine konferencije o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, održanom na ministarskoj razini 17. lipnja 2008. Ovo izvješće obuhvaća aktivnosti i mjere koje je Hrvatska poduzela s ciljem ispunjavanja obveza za poglavlje 19., koje proizlaze iz Pregovaračkog stajališta Republike Hrvatske (CONF-HR 2/08) i Zajedničkog stajališta Europske unije (CONF-HR 13) uključujući utvrđena mjerila za privremeno zatvaranje ovog poglavlja.

U cilju postizanja pune i učinkovite primjene pravne stečevine EU u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje, Hrvatska je nastavila s daljnjim usklađivanjem zakonodavstva i jačanjem svoje administrativne sposobnosti. Vremenski okvir preuzimanja preostale pravne stečevine EU u nacionalno zakonodavstvo prikazan je u okviru Akcijskog plana za usklađivanje zakonodavstva i stvaranje potrebnih administrativnih kapaciteta za usvajanje i provedbu pravne stečevine, usvojenim od strane Vlade Republike Hrvatske 30. kolovoza 2007. godine.

Zaključkom kojim je usvojen Akcijski plan obvezano je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva da, kao koordinator pregovaračke skupine u ovom Poglavlju, prati i izvještava Vladu o provedbi istog. Slijedom navedenog je Vlada usvojila prvo Izvješće o provedbi Akcijskog plana u razdoblju od rujna 2007. do ožujka 2008. godine, te drugo Izvješće o provedbi u razdoblju od ožujka 2008. do siječnja 2009. godine.

U svrhu ispunjavanja mjerila za zatvaranje poglavlja 19., u konzultacijama s Europskom komisijom pripremljen je poseban dokument pod nazivom *Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje poglavlja u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*. Vlada Republike Hrvatske je ovaj dokument o mjerilu za zatvaranje usvojila 12. studenoga 2009. godine te se dostavlja zajedno s ovim Izvješćem kao njegov sastavni dio.

1. Radno pravo

U okviru nacionalnog radnog zakonodavstva, Zakon o radu opći je propis kojim su uređeni radni odnosi u Republici Hrvatskoj, osim ako su isti u određenim područjima uređeni posebnim propisima, kada se Zakon o radu primjenjuje supsidijarno. Tako su određeni radno pravni aspekti u sektoru prometa uređeni posebnim propisima kojima se uređuju zračni, pomorski, željeznički i cestovni promet, a posebnim propisima su uređeni i radni odnosi državnih službenika, pripadnika oružanih snaga i pripadnika djelatne policije.

Novim **Zakonom o radu**, koji je usvojen na sjednici Vlade Republike Hrvatske 22. listopada i upućen na donošenje u saborsku proceduru, u nacionalno zakonodavstvo su prenijeti zahtjevi slijedećih Direktiva:

1. Direktivom 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 04. studenoga 2003., o određenim vidovima organizacije radnog vremena;
2. Direktivom Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997., o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom, koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC;
3. Direktivom Vijeća 1999/70/EZ od 26. lipnja 1999., s obzirom na Okvirni sporazum o radu na određeno vrijeme, koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP;
4. Direktivom Vijeća 98/59/EZ od 20. srpnja 1998., o usklađivanju pravnih propisa država članica o kolektivnom otkazu viška radnika;
5. Direktivom Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001., o približavanju prava država članica u vezi sa zaštitom prava radnika u slučaju prijenosa poduzeća, tvrtki ili dijelova poduzeća ili tvrtki;
6. Direktivom Vijeća 96/34/EZ od 03. lipnja 1996. o Okvirnom sporazumu o roditeljskom dopustu, kojeg su zaključili UNICE, CEEP i ETUC;
7. Direktivom 2002/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002., kojoj se mijenja i dopunjuje Direktiva Vijeća 76/207/EEZ o primjeni načela ravnopravnosti muškaraca i žena s obzirom na mogućnost zapošljavanja, stručnog osposobljavanja i napredovanja te radne;
8. Direktivom Vijeća 94/33/EZ od 22. lipnja 1994., o zaštiti mladih ljudi na radu;
9. Direktivom Vijeća 91/533/EEZ od 14. listopada 1991. godine o obvezi poslodavca da obavijesti radnike o uvjetima koji se mogu primjenjivati na ugovorni ili radni odnos;
10. Direktiva Vijeća 2002/14/EZ od 11. ožujka 2002. godine kojim se uspostavlja opći okvir za informiranje i savjetovanje radnika u Europskoj zajednici – Zajednička deklaracija Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije o zastupanju radnika;
11. Direktiva Vijeća 2001/86 od 8. listopada 2001. kojom se nadopunjuje Statut Europskog trgovačkog društva s obzirom na sudjelovanje zaposlenika u upravljanju;
12. Direktiva Vijeća 2003/72/EZ od 22. srpnja 2003. kao dopuna Statuta Europske zadruge s obzirom na sudjelovanje zaposlenika u upravljanju;
13. Direktiva Vijeća 2000/78/EK od 27. studenog 2000. godine o uspostavi okvira za jednak tretman na području zapošljavanja i odabira zvanja;
14. Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 05. srpnja 2006. godine o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog tretmana muškaraca i žene u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja;
15. Direktiva Vijeća 75/117/EEZ od 10. veljače 1975. godine o usklađivanju zakona država članica koji se odnose na primjenu načela jednake plaće za muškarce i žene;
16. Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. godine o provođenju poticajnih mjera za poboljšanje sigurnosti i zaštite zdravlja trudnih radnica i radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnom mjestu;
17. Direktiva Vijeća 97/80/EZ od 15. prosinca 1997. godine o obvezi dokazivanja u slučajevima diskriminacije na temelju spola.

Stupanjem na snagu novog Zakona o radu (1. siječanj 2010. godine) stvorit će se i osnova za donošenje posebnog pravilnika kojiim će se urediti i radno vrijeme radnika na pomorskim ribarskim brodovima, koje područje sada nije posebno uređeno već se na isto primjenjuju odredbe Zakona o radu. Zakonski rok za donošenje navedenog pravilnika je šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o radu, dakle II kvartal 2010. godine, a aktivnosti na njegovoj izradi su već u tijeku.

U cilju postizanja potpunog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s Direktivom Vijeća 97/81/EZ o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom i dosljedne primjene načela „pro rata temporis“, u srpnju 2008. godine doneseni su novi **Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti** (NN 80/08 od 11. lipnja 2008.), kojim je osiguranicima koji rade u nepunom radnom vremenu omogućen jednak pristup stjecanju prava u vrijeme nezaposlenosti, novi **Zakon o doprinosima** (NN 84/08 od 18. lipnja 2008.) kojim se uređuje način plaćanja doprinosa prema načelu pro rata temporis u odnosu na rad u nepunom radnom vremenu te **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju** (NN 35/08 od 28. ožujka 2008.), na taj način osiguranicima koji rade u nepunom radnom vremenu omogućuje se jednak pristup stjecanju prava i na prijevremenu starosnu mirovinu, profesionalnu rehabilitaciju, invalidsku mirovinu i obiteljsku mirovinu kao onima koji rade u u punom radnom vremenu.

Specifični zahtjevi radnog vremena u sektoru željezničkog prometa, uređenog sektorskom Direktivom Vijeća 2005/47/EZ od 18. srpnja 2005. o sporazumu između Zajednice europskih željeznica (CER) i Saveza europskih transportnih radnika (ETF) o nekim aspektima uvjeta u kojima rade mobilni radnici koji se bave pružanjem interoperabilnih prekograničnih usluga u sektoru željeznica, čiji su osnovni zahtjevi već unijeti u **Zakon o sigurnosti željezničkog prometa** (NN 40/07) iz travnja 2007. godine, a dodatno su razrađeni u Pravilniku o radnom vremenu izvršnih radnika u željezničkom prometu (NN 105/08) iz rujna 2008. godine.

Na isti način je i radno vrijeme radnika u prekograničnom cestovnom prometu uređeno **Zakonom o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prometu**, usvojenim u svibnju 2008. godine (NN broj 60/08) usklađeno s Direktivom 2002/15/EC.

U odnosu na još neke manjkavosti koje postoje u sektorskim posebnim propisima, odgovarajućim izmjenama i dopunama posebnih propisa do kraja 2010. godine bit će izvršeno i dodatno usklađivanje s Direktivom 1999/63 – pomorski promet, Direktivom 2000/79 - zrakoplovni promet i Direktivom 2005/47- željeznički promet, kao i s Direktivom 96/71 – raspoređivanje radnika.

U području informiranja i savjetovanja radnika novom Zakonom o radu, u cijelosti su prenijeti odredbe iz Direktive Vijeća 94/45/EZ od 22. rujna 1994. o uspostavljanju Europskog radničkog vijeća ili postupka u poduzećima koja posluju na razini Zajednice i grupacijama poduzeća koje posluju na razini Zajednice u svrhu obavještanja i savjetovanja s radnicima, Direktive Vijeća 2001/86/EZ od 8. listopada 2001. kojom se nadopunjuje Statut Europskog trgovačkog društva u pogledu uključenosti radnika i Direktive Vijeća 2003/72/EZ od 22. srpnja 2003. koja izmjenjuje i dopunjuje Statut za Europsku zadrugu s obzirom na sudjelovanje zaposlenika u upravljanju. Za potpunu primjenu ovih odredbi, bilo je potrebno stvoriti pravnu pretpostavku donošenjem **Zakona o uvođenju europske zadruge – Societas Cooperative Europaea (SCE)** (NN 63/08 od 2. lipnja 2008. godine.

Na području usklađivanja zakonodavstva u cilju zaštite radnika u slučaju insolventnosti poslodavca, u srpnju 2008. godine donijeti su novi **Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca** (NN broj 86/08 od 23. srpnja 2008.) i pripadajući Pravilnik o sadržaju obrasca zahtjeva radnika za ostvarivanje prava u slučaju stečaja poslodavca, s tim je nacionalno zakonodavstvo u potpunosti usklađeno s Direktivom 2002/74/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva

Vijeća 80/987/EEZ o usklađivanju zakona država članica glede zaštite zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca. Ovim Zakonom su ujedno stvorene i normativne pretpostavke za uspostavu nove Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, čije ustrojavanje je u tijeku¹.

Iako u Republici Hrvatskoj nisu ustrojeni posebni sudovi za radne sporove, u sudovima opće nadležnosti svih stupnjeva provodi se specijalizacija sudaca i sudskih vijeća za radne sporove. U većini općinskih sudova (67) u kojima ne postoje uvjeti za ustroj Odjela za radne sporove, za iste se zadužuje poseban sudac, a u županijskim sudovima koji odlučuju povodom žalbe (21) ustrojavaju se posebna vijeća koja isključivo odlučuju u radno pravnim predmetima. Također i Vrhovni sud RH ima posebno zadužena vijeća za rješavanje izvanrednih pravnih lijekova u radnim sporovima.

U okviru Pravosudne akademije, koja je ustrojena kao zavod u okviru Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske 2004. godine, sa sjedištem u Zagrebu i pet regionalnih centara, kontinuirano se obavljaju poslovi stalnog stručnog usavršavanja sudaca i državnih odvjetnika, savjetnika te sudskih i državnoodvjetničkih vježbenika u pravosudnim tijelima Republike Hrvatske. Cilj stalnog stručnog usavršavanja je unaprjeđenje profesionalnosti u pravosuđu i dosezanje standarda koji će omogućiti hrvatskom pravosuđu da se uspješno nosi s izazovima neposredne primjene prava EU i promjenama nacionalnog zakonodavstva u kontekstu sudske prakse Europskog suda za ljudska prava. Za edukaciju pravosudnih dužnosnika Pravosudna akademija je u 2007. godini imala proračun od 3,974.000 kuna, u 2008. godini proračun od 4,694.250 kuna, a za 2009. godinu su planirana sredstva od 6,711.500 kuna².

2. Zaštita zdravlja i sigurnosti na radu

U 2008. i 2009. godini nastavljene su aktivnosti na usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu (NN 86/08 od 23. srpnja 2008., NN 75/09 od 30. srpnja 2009.) je usklađen s Direktivom Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju poticajnih mjera za unapređivanje zaštite zdravlja i sigurnosti radnika (Okvirna direktiva).

U drugoj polovici 2008. godine dovršeno je usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pojedinačnim direktivama u području zaštite na radu. U tom cilju, doneseni su slijedeći pravilnici: Pravilnik o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme (NN 21/08 od 18.2.1008.) usklađen s Direktivom Vijeća 89/655/EEZ od 30. studenoga 1989. o minimalnim zahtjevima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja radnika pri upotrebi radne opreme na radnom mjestu (druga pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ), Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim radilištima (NN 51/08 5.5. 2008) usklađen s Direktivom Vijeća 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. o zadovoljavanju minimalnih sigurnosnih i zdravstvenih uvjeta na privremenim ili pokretnim gradilištima

¹ Više o uspostavljanju Agencije u odvojenom dokumentu "*Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

U navedenom dokumentu detaljno je opisan i unutarnji preustroj Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) te reorganizacija i jačanje Državnog inspektorata, uključujući i izdvajanje potrebnih proračunskih sredstava za provođenje potrebnih mjera.

² Više o obuci Pravosudne akademije u odvojenom dokumentu "*Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

(osma pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ), Pravilnik o zaštiti radnika od izloženosti buci na radu (NN 46/08 od 23.4.2008) usklađen s Direktivom 2003/10/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 6. veljače 2003. o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na izloženost radnika rizicima koji potječu od fizičkih agensa (buke) (sedamnaesta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ), Pravilnik o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na izloženost radnika rizicima koji potječu od elektromagnetskih polja (NN 38/08 od 2. travnja 2008) usklađen s Direktivom 2004/40/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na izloženost radnika rizicima koji potječu od fizičkih agensa (elektromagnetskih polja) (osamnaesta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ), Pravilnik o minimalnim zahtjevima i uvjetima pružanja medicinske skrbi na brodovima, brodicama i jahtama (NN 14/08 od 4. veljače 2008) iz veljače 2008. godine, koji je usklađen s Direktivom Vijeća 92/29/EEZ od 31. ožujka 1992. godine, Pravilnik o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na izloženost radnika vibracijama (NN 155/08 od 30. prosinca 2008.) usklađen s Direktivom 2002/44/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na izloženost radnika rizicima koji potječu od fizičkih agensa (vibracija) (šesnaesta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) – Zajednička izjava Europskoga parlamenta i Vijeća), Pravilnik o zaštiti radnika od rizika povezanih s izlaganjem biološkim agensima na radu (NN 155/08 od 30. prosinca 2008.) usklađen s Direktivom 2000/54/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 18. rujna 2000. o zaštiti radnika od rizika povezanih s izlaganjem biološkim agensima na radu (sedma pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ), Pravilnik o zaštiti zdravlja i sigurnosti radnika od rizika koji se odnose na uporabu kemijskih tvari na radu (NN 155/08 od 30. prosinca 2008.) usklađen s Direktivom Vijeća 98/24/EZ od 7. travnja 1998. o zaštiti zdravlja i sigurnosti radnika od rizika koji se odnose na uporabu kemijskih sredstava na radu (četnaesta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive), Pravilnik o maksimalno dopustivim koncentracijama štetnih tvari u radnim prostorijama i prostorima i biološkim graničnim vrijednostima (NN 155/08 od 30. prosinca 2008.) usklađen s Direktivom Komisije 2000/39/EZ od 8. lipnja 2000. kojom se utvrđuje prvi popis indikativnih graničnih vrijednosti profesionalne izloženosti u provedbi Direktive Vijeća 98/24/EZ o zaštiti zdravlja i sigurnosti radnika od rizika povezanih s kemijskim agensima na radu (tekst od važnosti za Europski gospodarski prostor) i Direktivom Vijeća 91/322/EEZ od 29. svibnja 1991. o uspostavljanju graničnih vrijednosti primjenom direktive Vijeća 80/1107/EEZ o zaštiti radnika vezanih uz izlaganje kemijskim, fizičkim i biološkim agensima na radnom mjestu).

Vlada Republike Hrvatske je u prosincu 2008. godine usvojila Nacionalni program zaštite na radu za razdoblje od 2009. do 2013. godine. Na donošenje Nacionalnog programa na području utvrđivanja politike zaštite zdravlja i sigurnosti na radu Hrvatsku obvezuje članak 4. Konvencije Međunarodne organizacije rada, broj 155 i članak 3. Zakona o zaštiti na radu Republike Hrvatske. Provedbu Nacionalni program zaštite na radu prati i nadzire uspostavljeno Nacionalno vijeće zaštite na radu, koje je sastavljeno od predstavnika nadležnih ministarstava, agencija, ustanova i socijalnih partnera.

Europska unija postavila je sveobuhvatne ciljeve na području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, a to je smanjiti stopu ozljeda na radu za 25% u EU 27 u razdoblju od 2007. – 2012. godine. U tom se smislu strategija Nacionalnog programa temelji na provedbi sljedećih jednakovrijednih i međusobno povezanih načela održivog razvoja, razboritosti, prevencije i partnerstva, a sve za postizanje osnovnih ciljeva:

- smanjenja broja ozljeda na radu i nezgoda na radu;

- smanjenja broja profesionalnih bolesti i bolesti u svezi s radom;
- poboljšanja zdravstvenog stanja radnika (prevencija);
- smanjenja gospodarskih gubitka zbog ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u svezi s radom (bolovanja, prijevremene i invalidske mirovine).

Za postizanje navedenih ciljeva svi dionici od državnih tijela, sindikata, udruga poslodavaca do subjekata civilnog društva su aktivirani i provode aktivnosti koje doprinose:

- sprečavanju, odnosno smanjivanju svih rizika (opasnosti za život i zdravlje radnika),
- sprečavanju rizika koji proizlaze iz novih tehnologija,
- podizanju razine sigurnosti u posebno rizičnim djelatnostima (graditeljstvo, šumarstvo, zdravstvo, poljoprivreda, prerađivačka industrija),
- zaštiti na radu kod malih poduzetnika,
- zaštiti posebnih kategorija osoba (žene, mladež, stariji radnici, invalidi i radnici zaposleni na određeno vrijeme).

Za aktivnosti provedbe Nacionalnog programa je na proračunskim pozicijama nositelja mjera osigurano ukupno 461 milijun kuna uz koja će se koristiti i financijska predpristupna pomoć EU putem već prihvaćenih projekata iz I i IV komponente IPE.³

S ciljem uspostavljanja institucionalnog okvira, kao pretpostavke za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1112/2005 od 24. lipnja 2005. o izmjenama i dopunama Uredbe (EZ) br. 2062/94 o osnivanju Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu usvojenim u srpnju 2008. godine, izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu usvojenim u lipnju 2008. godine, te Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti usvojenim u listopadu 2008. godine, stvorene su normativne pretpostavke za preustroj Hrvatskog zavoda za medicinu rada.

Hrvatski zavod za medicinu rada od 1. siječnja 2009. godine proširuje djelatnost i sada radi kao Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu. Poslovi zavoda organizirani su na način da će zakonodavnu inicijativu i nadzor nad radom u dijelu stručnih poslova imati Odjel zaštite na radu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, a nadzor u dijelu medicine rada vršit će Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Struktura, zadaće, administrativne sposobnosti, edukacija službenika te osigurana sredstva za rad Državnog inspektorata opisani su u odvojenom dokumentu "*Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

3. Socijalni dijalog

Nadležno tijelo za koordinaciju aktivnosti na području socijalnog dijaloga je temeljem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i državnih upravnih organizacije (NN 199/03 od 22.12.2003; 30/04 od 9.3.2004; 136/04 od 30.9.2004) Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva. U okviru Uprave za rad i tržište rada poslove vezane uz ovo područje stručne i

³ Više detalja sadržano je u "*Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

upravne poslove obavlja Odjel radnog prava putem svoja dva Odsjeka, odnosno Odsjeka radnog prava i Odsjeka za socijalno partnerstvo kolektivne ugovore i udruge u kojima je sada zaposleno 7 službenika visoke službenika dok administrativne poslove i organizacijsko tehničku pomoć za sve aktivnosti pruža vladin ured za socijalno partnerstvo.

Djelokrug rada i ustroj Ureda za socijalno partnerstvo u RH

Ured za socijalno partnerstvo u RH ustrojen je kao zasebno tijelo te pruža organizacijsku, stručnu i tehničku potporu aktivnostima nacionalnog tripartitnog tijela; Gospodarsko-socijalnog vijeća (GSV) i njegovim radnim tijelima te pruža potporu radu lokalnih Gospodarsko-socijalnih vijeća.

Pored toga, Ured organizira stručno osposobljavaje predstavnika socijalnih partnera radi unapređenja bipartitnog i tripartitnog socijalnog dijaloga od lokalne do nacionalne razine.

Ured obavlja odgovarajuće poslove i za Nacionalno vijeće za zaštitu na radu, Ekonomsko vijeće predsjednice Vlade i GSV-a, Etičko povjerenstvo državnih službenika, Zajednički savjetodavni odbor EU-RH. Nadalje, obavlja stručno-administrativne poslove u provođenju postupaka mirenja u rješavanju kolektivnih radnih sporova. Također, uspostavlja organizacijski i stručno cjeloviti sustav mirenja u rješavanju individualnih radnih sporova, obavlja stručno-administrativne poslove za rad pregovaračkih odbora Vlade i sindikata javnih i državnih službi te za radne sastanke predstavnika Vlade, poslodavaca i sindikata.

Također, Ured obavlja i sve druge poslove na koordinaciji, posredovanju i cjelovitom razvitku socijalnog dijaloga i partnerstva u RH.

U Uredu je zaposleno ukupno sedam državnih službenika, od čega tri magistra, tri osobe s visokom stručnom spremom i jedna osoba sa srednjom stručnom spremom. Među navedenim osobama je i dvoje novih službenika, sa visokom stručnom spremom – pravni smjer, zaposlenih u lipnju i kolovozu 2008.godine.

Inače, troje službenika radi na pravnim poslovima, dvoje službenika na ekonomskim pitanjima, jedan službenik pokriva područje socijalnog dijaloga u najširem smislu, a polazeći od širokog djelokruga rada Ureda svi službenici internom raspodjelom poslova uključeni su u sve aktivnosti iz nadležnosti Ureda.

Sektorska vijeća

Ured za socijalno partnerstvo u RH izradio je nacrt dokumenta „Sporazum o tripartitnoj i bipartitnoj suradnji u sektoru“ s ciljem intenziviranja daljnjih dogovora i potpore socijalnim partnerima u osnivanju i institucionalizaciji rada sektorskih vijeća. Trenutno je u tijeku razmatranje i usuglašavanje sadržaja dokumenta između industrijskih sindikata, udruga poslodavaca i nadležnih ministarstava.

Tripartitni socijalni dijalog u RH je dobar, institucionaliziran i vrlo intenzivan, dok se u području sektorskog socijalnog dijaloga očekuju daljnja poboljšanja.(trenutno je sedam sektorskih sporazuma potpisano)

Jačanje bipartitnog dijaloga

Intenzivna bipartitna suradnja kontinuirano je prisutna u svim djelatnostima između resornih ministarstava i odgovarajućih udruga sindikata i poslodavaca, kao i između Vlade i središnjica sindikata i poslodavaca. Pored toga, redovita suradnja prisutna je u bipartitnoj suradnji predstavnika resornih ministarstava i Vlade s predstavnicima sindikata javnih i državnih službi.

Na poticaj Ureda za socijalno partnerstvo, udruge sindikata i poslodavaca postigle su dogovor da na osnovi zajedničkih interesa intenzivno pristupe uspostavi međusobnih bipartitnih odnosa suradnje, kako na razini središnjica, tako posebno na razini pojedinih grana i djelatnosti, a s ciljem unapređenja njihove suradnje. Cilj navedene suradnje je osnažiti procese kolektivnog pregovaranja, suodlučivanja, unapređenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, poticanje mirnog rješavanja kolektivnih i individualnih radnih sporova, razvijanje projekata cjeloživotnog obrazovanja i usklađivanja istih sa stanjem i potrebama tržišta rada, razmatranje potrebnih aktivnosti u svrhu razvoja pojedinih grana i djelatnosti te povećanja opće konkurentnosti gospodarstva.

Iako postoji dobra bipartitna suradnja u području graditeljstva i prerađivačke industrije, ostvarena bipartitna suradnja udruga sindikata i poslodavaca u pojedinim granama i djelatnostima (realni sektor) nije još uvijek zadovoljavajuća, te bi upravo osnivanje sektorskih vijeća trebalo doprinijeti pozitivnim promjenama na tom području. Ured je u proteklom periodu bio i inicijator posebnog međunarodnog projekta jačanja socijalnog dijaloga u lukama, u okviru kojeg je održano i nekoliko radionica sa socijalnim partnerima.

Utvrđivanje reprezentativnosti socijalnih partnera

Pitanje reprezentativnosti socijalnih partnera u Republici Hrvatskoj riješeno je na dva načina. Njihovu reprezentativnost za sudjelovanje u tripartitnim tijelima uređuje Zakon o načinu određivanja zastupljenosti udruga sindikata više razine u tripartitnim tijelima na nacionalnoj razini (NN 19/99), dok je njihova reprezentativnost za kolektivno pregovaranje uređena, na istovjetan način kako važećim Zakonom o radu (NN 137/04 od 1. travnja 2004.) tako i novim Zakonom o radu, kvalitativnim kriterijima. Sljedom navedenog rješenja, svaki sindikat ili udruga sindikata, koja je spremna i sposobna sredstvima pritisaka štiti i promicati interese svojih članova tijekom pregovora o sklapanju kolektivnog ugovora, je reprezentativan sindikat za kolektivno pregovaranje. O navedenim kvalitativnim kriterijima zauzeo je stajalište i Ustavni sud Republike Hrvatske držeći da se u slučaju pluralizma sindikata na određenom području spremnost i sposobnost sindikata može relevantno ocijeniti kako prilikom sklapanja kolektivnog ugovora, tako i tijekom primjene kolektivnog ugovora, obzirom da za osobe koje nisu sklopili kolektivni ugovor ne važi obveza socijalnog mira.

Obzirom da udruge sindikata više razine koji ocjenjuju postupak ustrojavanja zajedničkih pregovaračkih odbora u slučajevima pluralizma sindikata, sporim i neučinkovitim, socijalni partneri su započeli aktivnosti na izradi novog propisa o utvrđivanju reprezentativnosti sindikata za kolektivno pregovaranje u suradnji sa stručnjacima Međunarodne organizacije rada.

Tijekom rujna 2009. godine socijalni su partneri izradili tekst mogućeg prijedloga Zakona iako isti još uvijek nije konsenzualni prijedlog svih socijalnih partnera, a koji je dostavljen na ekspertno mišljenje stručnjacima za socijalni dijalog Međunarodne organizacije rada.

Nacrt zakona o reprezentativnosti prihvaćen konsenzusom koji uspostavlja relevantne kriterije omogućit će i jačanje administrativnih kapaciteta organizacija sindikata i poslodavaca, kao ključnom preduvjetu za njihovo učinkovito i ravnopravno sudjelovanje u svim procesima socijalnog dijaloga.

U cilju jačanja kapaciteta socijalnih partnera u postupku smo programiranja projekta „Promocija socijalnog dijaloga“, ukupne vrijednosti 4,5 milijuna eura, u sklopu IPA programa, komponenta IV-Razvoj ljudskih potencijala, u suradnji s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva.

Cilj ovog projekta je jačanje kapaciteta socijalnih partnera na nacionalnoj i lokalnoj razini za unapređenje kvalitete socijalnog dijaloga. Opći cilj grant-sheme je unapređenje kvalitete socijalnog dijaloga u Hrvatskoj. Specifični cilj grant-sheme je povećanje učinkovitosti i održivosti hrvatskih socijalnih partnera te poboljšanje njihovih organizacijskih sposobnosti da pozitivno doprinose kvaliteti i kontinuitetu bipartitnog i tripartitnog procesa socijalnog dijaloga. Ovaj projekt će pružiti podršku sindikatima, organizacijama poslodavaca i tijelima državne uprave nadležnima za provođenje politike socijalnog dijaloga u promoviranju i jačanju kvalitete socijalnog dijaloga. Komponente projekta su: (i) Jačanje kapaciteta udruga sindikata; (ii) Jačanje kapaciteta udruga poslodavaca; (iii) Jačanje kapaciteta tijela državne uprave nadležnih za promociju socijalnog dijaloga i (iv) Jačanje kapaciteta sustava za mirenje u radnim sporovima.

4. Politika zapošljavanja

U svibnju 2008. godine je od strane najviših predstavnika Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije potpisan Memorandum o prioritetnim mjerama na području zapošljavanja (Joint Assessment of Employment Policy Priorities - JAP), temeljem kojeg na sjednici Vlade Republike Hrvatske 21. svibnja 2009.g. usvojen Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu i prvo Izvješće o provedbi zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske za razdoblje od svibnja 2008. do travnja 2009. godine. Imenovano povjerenstvo za provedbu, praćenje i analizu JAP-a započelo je s izradom drugog Izvješća o provedbi JAP-a koje će biti upućeno EK u veljači 2010. i sadržavat će vrlo iscrpne podatke o kretanjima na tržištu rada RH.

U 2009. godini, kroz provedbu aktivnosti u Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja, Hrvatski zavod za zapošljavanje sufinancira zapošljavanje mladih osoba bez radnog iskustva, te dugotrajno nezaposlenih i drugih ranjivih skupina nezaposlenih osoba. Osim toga, Zavod financira obrazovanje nezaposlenih osoba ili osoba kojima prijete gubitak posla, te sufinancira zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih osoba u programima javnih radova. Mjere su usmjerene na zapošljavanje i obrazovanje mladih osoba bez radnog staža, nezaposlenih starijih osoba i žena primarne dobi, dugotrajno nezaposlenih, osoba s invaliditetom, samohranih roditelja, žena žrtava obiteljskog nasilja, liječenih ovisnika, osoba romske nacionalne manjine i drugih posebnih skupina. Planirani broj osoba obuhvaćenih mjerama iznosi 6.648, uz sredstva od 93.185.300,00 kuna.

Stanje na tržištu rada u Republici Hrvatskoj značajno se poboljšalo u prethodnih nekoliko godina. Stopa nezaposlenosti smanjila se s 12,7% u 2005. na 8,4% u 2008. godini. Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 15 do 64 godine povećala se s 54,8% na 57,8%. Povećanje zaposlenosti rezultat je uglavnom relativno snažnog gospodarskog rasta i mirovinske reforme koja je povisila dobnu granicu za umirovljenje. Potonji čimbenik je

utjecao na stopu aktivnosti stanovništva u dobi od 50 do 64 godine, koja se povećala s 47,8% na 50,5% tijekom navedenog razdoblja. Nasuprot tome, stopa aktivnosti mladih (u dobi od 15 do 24 godine) smanjila se s 37,7% na 34,7%, odražavajući veće sudjelovanje u visokom obrazovanju, osobito mladih žena. Stopa nezaposlenosti mladih smanjila se s 32,5% na 22,0%, ali još je uvijek vrlo visoka u usporedbu s drugim dobnim skupinama. Regionalne razlike u nezaposlenosti također su velike.

Međutim, stanje na tržištu rada ozbiljno se pogoršalo u 2009. godini. Kao rezultat sporijeg gospodarskog rasta u prethodnoj godini, stopa nezaposlenosti povećala se sa 7,9% u drugom tromjesečju 2008. na 8,9% u istom tromjesečju 2009. godine. Nezaposlenost je povećana osobito među muškarcima, odražavajući činjenicu da je prerađivačka industrija najteže pogođena. Može se očekivati da će duboka recesija u 2009. godini izazvati daljnje značajno povećanje nezaposlenosti.

Detaljan prikaz kretanja na tržištu rada tijekom 2009. godine sa svim specifičnim statističkim podacima bit će predmetom II. Izvješća Republike Hrvatske o provedbi Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja, koje će se dostaviti Europskoj komisiji u veljači 2010. godine i o kojem će se raspravljati na zajedničkoj Konferenciji planiranoj u isto vrijeme.

U odnosu na zapošljavanje hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz domovinskog rata kontinuirano se provodi Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja nezaposlenih hrvatskih branitelja i djece poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja od 2004. do 2007. godine. U tom razdoblju zaposleno je 10 000 nezaposlenih hrvatskih branitelja i djece poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja kroz mjere programa.

Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja prihvaćen je zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 23. kolovoza 2007. godine za razdoblje od 2008. do 2011. godine (NN 90/07), a nastavak je gore spomenutog programa.

Realizacija Programa odvija se kroz šest mjera:

1. Mjera stručnog osposobljavanja
2. Mjera samozapošljavanja.
3. Mjera potpore za proširenje postojeće djelatnosti
4. Mjera poticanja osnivanja zadruga hrvatskih branitelja
5. Mjera potpore projektima zadruga hrvatskih branitelja
6. Mjera kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva

Godišnje zapošljavanje 2500 hrvatskih branitelja i dalje se kroz Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja nezaposlenih hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja održava na toj razini, najviše kroz mjeru poticanja osnivanja zadruga i mjeru samozapošljavanja hrvatskih branitelja i djece poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja.

Provedbom mjera Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja bavi se Odsjek za stručno osposobljavanje i zapošljavanje hrvatskih branitelja unutar Odjela za skrb o hrvatskim braniteljima **Uprave za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji**. Na Programu rade četiri (4) djelatnice visoke stručne spreme i jedna (1) djelatnica srednje stručne spreme za administrativne poslove.

Zapošljavanje nacionalnih manjina

U lipnju 2008. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Akcijski plan za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Akcijskim planom je, između ostalog, predviđen niz mjera koje imaju za cilj daljnji napredak osiguranja zastupljenosti pripadnika manjina u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima te tijelima uprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Mjere poticanja pripadnika nacionalnih manjina da se prilikom zapošljavanja u tijelima državne uprave, te tijelima uprave lokalnih jedinica, pozivaju na svoju nacionalnu pripadnost kontinuirano se provode. Svaki tekst javnog natječaja za zapošljavanje u državnoj službi sadržava podatke o pravu pripadnika nacionalnih manjina na pravo prednosti pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima. Pravo prednosti pripadnika nacionalnih manjina istaknuto je i u informacijama o načinu i uvjetima zapošljavanja u državnoj službi, koje su objavljene na web-stranicama Ministarstva uprave.

U srpnju 2008. godine donesen je Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi kojim je propisano da se u lokalnim jedinicama planom prijema u službu utvrđuje i popunjenost radnih mjesta u upravnim tijelima pripadnicima nacionalnih manjina te planira zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i zakonu kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ta se obveza odnosi na one općine i gradovi u kojima pripadnici manjina u stanovništvu sudjeluju s najmanje 15 %, te županije u kojima manjine sudjeluju s više od 5 %, odnosno jedinice koje imaju obvezu osigurati razmjernu zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u svom predstavničkom tijelu.

Državni službenici zaposleni na kadrovskim poslovima educiraju se o primjeni članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika Ministarstva uprave organizira programe koji sadržajno obuhvaćaju informacije o pravima nacionalnih manjina.

Osim toga provode se različite informativne i promotivne aktivnosti kako bi se informiralo pripadnike nacionalnih manjina o njihovim pravima, primjerice u studenom 2008. godine održan je okrugli stol pod nazivom „Zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina-primjena članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina“.

Rad na crno

Kako bi se najčešći pojavni oblici neregistriranog gospodarstva sveli na najmanju moguću razinu, Vlada Republike Hrvatske je temeljem utvrđenih prioriteta, 25. studenog 2004. godine, usvojila Plan kratkoročnih i dugoročnih mjera za suzbijanje sive ekonomije i donijela Zaključak kojim je obvezala određena tijela državne uprave na provođenje utvrđenih mjera sukladno dinamici iz usvojenog Plana. Predmetni Plan sačinjava konkretne prijedloge u kom pravcu i na koji način će se provoditi mjere odnosno aktivnosti sa ciljem minimiziranja sive ekonomije. Vlada Republike Hrvatske je s ciljem rješavanja problema neregistriranog gospodarstva poduzela sljedeće korake:

- definirala najčešće pojavne oblike koji se javljaju u području neregistriranog gospodarstva,
- utvrdila koji su najčešći razlozi da se takvi pojavni oblici javljaju,
- odredila nositelje za provedbu konkretnih mjera kako bi se takva negativna pojava u gospodarstvu svela na minimum, te
- donijela Plan kratkoročnih mjera za suzbijanje sive ekonomije i Zaključak kojim se obvezuju da utvrđena tijela državne uprave – nositelji određenih mjera te mjere određenom i utvrđenom dinamikom i provode
- utvrdila obvezu koordinacije u svezi provedbe aktivnosti, te pripremu Izvješća o učinjenom na godišnjoj razini.

Temeljem iznesenog posebno naglašavamo da je jedna od vrlo važnih kratkoročnih mjera bila i donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom inspektoratu, koji je usvojen krajem 2005. godine, a čiji se pozitivni učinci već vide kroz oštrije sankcioniranje obavljanja djelatnosti bez upisa u trgovački ili obrtni registar, bez potrebnih minimalno tehničkih uvjeta, suglasnosti i dozvola, kao i sankcioniranje neprijavljivanja radnika tijelima zdravstvenog i mirovinskog osiguranja ili rada stranaca bez radnih dozvola.

Novo ovlasti inspektora rada temeljem usvojenog novog Zakona uključile su neke ovlasti nametanja privremene zabrane poslovnih aktivnosti poslodavaca od 30 dana gdje se pri inspekciji uoči nelegalnosti vezane za rad stranaca bez radne dozvole ili u s vezi s radom radnika koji nisu pravilno registrirani pri mirovinskom i zdravstvenom osiguranju. Prije početka primjene novog Zakona u inspekcijskim nadzorima pronađen je veliki broj nelegalnih radnika, primjerice u 2005. godini pronađeno je 5419 nelegalnih radnika. Taj broj je skoro prepolovljen 2006. godine (na 2715 nelegalnih radnika).

Tijekom 2007. godine su inspektori rada Državnog inspektorata obavili 12.247 inspekcijskih nadzora na području radnih odnosa tijekom kojih je otkriveno 2.856 nelegalno zaposlenih od čega su 1.337 stranci koji su radili u Republici Hrvatskoj bez radne dozvole. Sukladno Planu mjera za suzbijanje sive ekonomije, a temeljem ovlasti Zakona o Državnom inspektoratu za 344 poslodavca primijenjena je mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju od 30 dana (pečaćenjem), izrečeno je 1.200 propisanih upravnih mjera rješenjem ili zaključkom, te je podnijeto 6.484 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i 57 kaznenih prijava.

Tijekom 2008. godine su inspektori rada Državnog inspektorata obavili 14.636 inspekcijskih nadzora na području radnih odnosa tijekom kojih je otkriveno 2.215 nelegalno zaposlenih od čega su 880 stranci koji su radili u Republici Hrvatskoj bez radne dozvole.

Očekuje se da će broj pronađenih nelegalnih radnika biti nizak i ubuduće.

Fleksibilizacija

Hrvatska temeljito prati razvoj načela fleksigurnost u EU. U okviru priprema u Hrvatskoj se vode interne rasprave, a raspravlja se s europskih socijalnim partnerima (npr. u okviru petog sastanka Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-RH održanog u svibnju 2009.godine).

U okviru rasprava vezanih uz iznalaženje najboljih rješenja za uravnotežen sustav fleksibilnosti i sigurnosti otvoreno je niz pitanja vezanih uz postojeće radnopravno zakonodavstvo kao i propisa o socijalnoj sigurnosti, u tom smislu su sva tri socijalna partnera izrazili spremnost da se otvore razgovori kao i inicijative za promjene onog dijela zakonodavstva koji su ograničavajući za učinkovitiju primjenu načela fleksigurnosti.

U tom je smislu novim Zakonom o poredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (OG 80/08, srpanj 2008) restrukturirana naknada za vrijeme nezaposlenosti na način da je ista vezana uz ostvarene plaće prije nastupa nezaposlenosti u postotku koji se postupno smanjuje prema dužini trajanja nezaposlenosti (70% prva tri mjeseca, 50% preostalo vrijeme odnosno 40% nakon godine dana). Zbog utjecaja gospodarske i financijske krize, te fiskalnih mogućnosti najviši iznos naknade je izmjenama Zakona u kolovozu 2009. (OG 94/09, srpanj 2009) vezan uz kretanje minimalne plaće sukladno Zakonu o minimalnoj plaći (OG 67/08, lipanj 2008). Istovremeno je u cilju očuvanja radnih mjesta i održavanja pune zaposlenosti tijekom razdoblja utjecaja krize i smanjenih poslovnih aktivnosti u srpnju 2009. godine usvojen Zakon o potpori za očuvanje radnih mjesta (OG 94/09) kojim je uređeno područje novčanih potpora poslodavcima koji radna mjesta čuvaju skraćivanjem radnog vremena.

Također, sukladno Strategiji obrazovanja odraslih, jedna od mjera aktivne politike tržišta rada odnosi se na obrazovanje, osposobljavanje i prekvalifikaciju nezaposlenih osoba u cilju smanjenja strukturalne neusklađenosti ponude i potražnje za radnom snagom te postizanja veće konkurentnosti, trajne zapošljivosti i društvene uključenosti. Projekt „Ulaganje u obrazovanje za deficitarna zanimanja“ jedna je od inicijativa u kojoj zajednički sudjeluju Agencija za obrazovanje odraslih, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska gospodarska komora, ustanove za obrazovanje odraslih, predstavnici lokalne i regionalne uprave i samouprave te Hrvatski zavod za zapošljavanje. Projekt započeo u 2008.g. nastavlja se i tijekom 2009.g., a namijenjen je osposobljavanju nezaposlenih, radno sposobnih osoba za deficitarna zanimanja kako bi se uskladile potrebe tržišta rada s obrazovnom strukturom u Vukovarsko-srijemskoj, Ličko-senjskoj i Šibenskokninskoj županiji, pri čemu se planira proširenje projektnih aktivnosti i na druge županije koje bilježe visok postotak nezaposlenosti.

Zakon o obrazovanju odraslih (NN 17/07 od veljače 2007) predvidio je donošenje provedbenih propisa kojima će se zaokružiti normativno uređivanje obrazovanja odraslih. Pravilnici su doneseni i objavljeni u Narodnim novinama 129/08, a stupili su na snagu 15. studenog 2008.

Doneseni provedbeni propisi su Pravilnik o javnim ispravama u obrazovanju odraslih, Pravilnik o sadržaju, obliku te načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije, Pravilnik o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih i Pravilnik o evidencijama u obrazovanju odraslih. Provedbeni propisi u obrazovanju odraslih po prvi put reguliraju posebnim propisom javne isprave koje se izdaju nakon završenog programa obrazovanja odraslih, utvrđuju standarde i normative koje moraju ispunjavati ustanove za obrazovanje odraslih, sadržaj i oblik te način vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije i evidencije koje moraju voditi ustanove za obrazovanje odraslih. Donošenjem pravilnika omogućeno je učinkovitije praćenje rada ustanova koje provode obrazovanje odraslih, a samim time očekuje se povećanje kvalitete usluga i viši stupanj zadovoljavanja potreba osoba uključenih u procese obrazovanja. Povećanjem kvalitete usluga očekuje se i povećanje znanja i kompetencija koje će polaznici steći u ustanovama, čime će se povećati i njihova konkurentnost na tržištu rada. Propisivanjem vođenja evidencija omogućit će se cjelovitiji uvid u stanje obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj, što će za cilj imati konkretne podatke na temelju kojih će se pristupiti izradi kriterija za financiranje obrazovanja odraslih. Izradom kriterija, stvorit će se preduvjeti za omogućavanje obrazovanja što većem broju odraslih, koji će time postići preduvjete za trajnu zapošljivost.

Agencija za obrazovanje odraslih osnovana je 2006. godine s ciljem praćenja, razvoja, vrednovanja i unapređenja sustava obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj. Od studenog 2006. u Agenciji je raspisano desetak natječajâ za zasnivanje radnog odnosa i putem njih zaposleno 39 radnika koliko ih trenutno radi u Agenciji.

Ustrojstvene jedinice Agencije su ured ravnatelja; odjel za opće, pravne i kadrovske poslove; odjel za financije, računovodstvo i informatičke poslove; odjel za potporu sustavu obrazovanja odraslih, u okviru kojeg je ustrojen odsjek za praćenje i potporu sustavu obrazovanja i odsjek za programe i projekte; odjel za istraživanje i razvoj, u okviru kojeg je ustrojen odsjek za statističko praćenje i odsjek za analitičko-razvojne poslove; odjel za obrazovanje i obrazovne programe, u okviru kojeg djeluje odsjek za stručno osposobljavanje i usavršavanje i odsjek za obrazovne programe; odjel za stručni nadzor te odjel za međunarodnu suradnju u okviru kojeg djeluje odsjek za pripremu, planiranje i koordiniranje međunarodnih projekata i odsjek za provedbu međunarodnih projekata

Po stupanju provedbenih propisa proizašlih iz Zakona o obrazovanju odraslih Agencija je organizirala i održala niz stručnih savjetovanja za ravnatelje i voditelje obrazovanja u ustanovama koje se bave obrazovanjem odraslih, s ciljem lakše i kvalitetnije implementacije navedenih propisa u praksu. Organiziran je i ciklus savjetovanja s andragoškim temama. Osim toga u okviru obilježavanja Tjedna cjeloživotnog učenja održan je niz tribina na kojima se sudionicima u procesu obrazovanja pokušalo ukazati na važnost obrazovanja odraslih i približavanju obrazovnih potreba i potreba tržišta rada, te postizanja veće konkurentnosti na tržištu rada, trajne zapošljivosti i društvene uključenosti.

Ublažavanje utjecaja gospodarske i financijske krize

Za ublažavanje utjecaja gospodarske i financijske krize u veljači 2009. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je paket od deset slijedećih antirecesijskih:

1. Dodatno jačanje makroekonomske stabilnosti – Rebalans proračuna

- aktivirati sve moguće uštede u proračunu
- sva raspoloživa sredstva usmjeriti u financiranje antirecesijskih mjera
- nastaviti s planom da se dio financijskih potreba zadovolji na inozemnom tržištu.

2. Rasterećenje gospodarstva neporeznim davanjima

- smanjiti pojedina neporezna davanja, kao što je na primjer već smanjen doprinos HGK za 25%

3. Osiguranje likvidnosti javnih poduzeća, a time i privatnog sektora

- skratiti rokove plaćanja obveza javnih poduzeća na unutar 60 dana
- naložiti štednju na svim razinama poslovanja javnih poduzeća – ukupno efekt ušteda se procjenjuje na 2 milijarde kuna
- u javnim poduzećima bit će nulti rast neto zapošljavanja u 2009. godini
- plaća članova uprava u javnim poduzećima vezati uz rezultate poslovanja

4. Usklađivanje državnih potpora sa sustavom potpora Europske unije

- u skladu s praksom EU, povećati maksimalni iznos potpore bez obveze izvještavanja (tzv. „de minimis“) sa sadašnjih 200 tisuća na 500 tisuća eura,

- izvršiti pre-alokaciju dosadašnjih potpora u one efikasnije i učinkovitije. Potpore će se usmjeriti u područja malog i srednjeg poduzetništva, obrazovanja i ostalih dijelova nacionalne ekonomije koji će jamčiti brze efekte na gospodarski razvoj i konkurentnost pojedine grane industrije
- dodatno povećati jamstveni potencijal HAMAG-a s ciljem potpore malih i srednjih poduzetnika

5. Jačanje financijske pozicije HBOR-a

- za programe HBOR-a osigurati dodatnih 400 milijuna eura od strane međunarodnih financijskih institucija (EIB, Svjetska banka i drugi)
- sredstva namijeniti osiguranju potpora izvoznicima za čije proizvode postoje inozemna tržišta, te daljnjem poticanju malog i srednjeg poduzetništva, turizmu i poljoprivredi

6. Jačanje turizma za uspješnu ovogodišnju sezonu

- usmjeriti postojeća sredstva za snažniju promidžbu i povećanje konkurentnosti hrvatskog turizma
- potaknuti domaći turizam u svim segmentima, što uključuje i preporuku svim hrvatskim školama da maturlana i ostala putovanja budu u Hrvatskoj
- isto tako potaknuti korištenje turističke sezone za veći plasman hrvatskih proizvoda

7. Poticanje izravnih ulaganja i prijenosa tehnologija

- osigurati efikasniju koordinaciju državne i lokalne razine u pogledu stvaranja povoljnijih uvjeta za izravna strana ulaganja
- ubrzati aktivnosti kod već pripremljenih projekata.
- uvesti ubrzani postupak ishoda svih dozvola u roku od 45 dana za izravna ulaganja veća od 10 milijuna eura.
- potaknuti prijenos tehnologija iz akademskih i istraživačkih ustanova u gospodarstvo.

8. Podrška tržištu nekretnina

- dati podršku tržištu nekretnina radi poboljšanja likvidnosti i poticanja građevinske industrije koji bi uključivali sinergiju vladinih politika i poslovnih politika banaka

9. Jačanje nadzora nad uvozom

- jačati kontrolu kvalitete uvoznih proizvoda radi zaštite domaće industrije i domaćih potrošača

10. Održanje životnog standarda najugroženijih skupina društva

- osigurati adekvatnu razinu sredstava za održavanje životnog standarda najugroženijih skupina stanovništva.

Rebalansom proračuna, povećanjem proračunskih prihoda, postignutom uštedom na svim razinama, kao i dobrom turističkom sezonom održana je sigurnost najugroženijih skupina društva redovnim isplatama mirovina i svih ostalih socijalnih davanja.

Administrativni kapaciteti

U odnosu na ustrojstvo i administrativne kapacitete Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Zavod ima Središnju službu, 22 područne službe i 95 ispostava. U Zavodu su na dan 30. 9. 2009. godine radile 1.262 osobe, od čega 52,4% imaju završen fakultet. Zavodom upravlja Upravno vijeće koje je sastavljeno od predstavnika Vlade, poslodavaca i sindikata, te

predstavnik radnika Zavoda i nezaposlenih. Zavod ima ravnatelja čiji su djelokrug rada, ovlasti i odgovornosti određeni Statutom Zavoda.

Hrvatski zavod za zapošljavanje, koji obavlja poslove provedbenog tijela (za područje zapošljavanja i socijalne uključenosti, kao i tehničke pomoći), u svojoj je Središnjoj službi ustrojio Odjel za financiranje i ugovaranje projekata EU. Odjel obavlja poslove provedbe natječaja, potpisivanja ugovora s korisnicima odnosno izvoditeljima, financijske kontrole zahtjeva za isplatu i provjere isplate, te nadzora na razini projekata i povrata sredstava u slučaju nepravilnosti. Odjel se sastoji od četiri odsjeka sa sistematiziranim 21 radnim mjestom, a zaključno s 30. rujnom 2009. godine je u njemu je radio 21 radnik. Plan zapošljavanja za 2009. godinu je ispunjen. U 2010. godini planira se zapošljavanje 5 osoba, u 2011. godini 12 osoba, te u 2012. godini 6 osoba. Hrvatski zavod za zapošljavanje također je i korisnik sredstava predpristupne pomoći EU, tj. korisnička institucija. U odjelima za provođenje projekata EU na dan 30. rujna 2009. godine radilo je 11 radnika, i to u Središnjoj službi 9, a u područnim službama 2 radnika. Broj radnika u Odjelu za provođenje projekata na razini Središnje službe za sada je dostatan, a zapošljavanje u područnim službama ovisit će o njihovom angažmanu u provedbi projekata.

Na području zapošljavanja u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, Upravi za rad i tržište rada, novom Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstvu donesenu 27. ožujka 2008.g. reorganiziran je Odjel za tržište rada i zapošljavanje s tri Odsjeka u kojima sada radi ukupno 10 službenika⁴.

5. Europski socijalni fond (ESF)⁵

Sukladno potpisanom Okvirnom sporazumu od 27. kolovoza 2007. godine i Operativnom programu za razvoj ljudskih potencijala, kojeg je Vlada Republike Hrvatske prihvatila zaključkom od 27. rujna 2007. godine, uspostavljena je operativna struktura za provedbu IV komponente IPA-e. Operativna struktura sastoji se od pet institucija. Temeljem Uredbe Vlade Republike Hrvatske o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje Instrumentom prepristupne pomoći (N.N. 34/08) iz ožujka 2008. godine, za upravljanje IV. komponentom – Razvoj ljudskih potencijala, zaduženo je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP), koje je također i linijsko ministarstvo za prioritete I. i IV. iz Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala.

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu usvojenom od strane Vlade Republike Hrvatske 27. ožujka 2008. godine uspostavljena je nova Uprava za međunarodnu suradnju u području rada i socijalne sigurnosti u kojoj će se obavljati poslovi tijela nadležnog za Operativni program i tijela nadležnog za prioritete i mjere. U navedenoj Upravi novom Uredbom o unutarnjem ustrojstvu ustrojen je Odjel za međunarodnu suradnju i europske integracije i Odjel za pripremu i provedbu programa i projekata Europske unije koji će obavljati poslove upravljanja i provedbe IV. komponente programa IPA-Razvoj ljudskih potencijala.

Razvoj i jačanje Operativne struktura za provedbu komponente IV. programa IPA (Operativni program za razvoj ljudskih resursa), predviđena financijska sredstva i odgovarajuća obuka

⁴ Administrativni kapaciteti u MGRIP-u detaljnije su opisani u "Dokumentu o ispunjavanju mjerila za zatvaranje poglavlja u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

⁵ Treba napomenuti da administrativne strukture potrebne za ESF nisu, *per se*, tema u okviru Poglavlja 19. „Socijalna politika i zapošljavanje“, već su takve pripreme puno temeljitije riješene u okviru Poglavlja 22. „Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata“.

djelatnika opisani su u odvojenom dokumentu "*Dokument o ispunjavanju mjerila u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

6. Socijalna uključenost

Hrvatska nastavlja provedbu Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM). Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u suradnji s EK organiziralo je treću Konferenciju o nastavku aktivnosti i provedbi mjera Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM-RH) 31. ožujku 2009. godine. Na Konferenciji je predstavljen Nacionalni provedbeni plan Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM-RH) za razdoblje 2009. – 2010. koji je usvojen na sjednici Vlade RH 26. lipnja 2009. godine. Izvješće o provedbi JIM-a za razdoblje od siječnja 2008 do ožujka 2009. usvojeno je na sjednici Vlade Republike Hrvatske 30. srpnja 2009. godine. Nastavni Nacrt Izvješća upućen je na mišljenje svim nadležnim ministarstvima i tijela javne uprave, kao što su socijalni partneri, prestavnici civilnog društva i drugim interesnim skupinama. Prihvaćena je većina komentara koja je uključena u tekst Izvješća. Izvješće je dostavljeno Europskoj komisiji u kolovozu ove godine.

Izrada Memoranduma pridonijela je jačanju međuresorne suradnje i uspostavljanju bolje koordinacije politika socijalnog uključivanja na svim razinama. Svakako je relevantna činjenica da su, zbog potrebe rada na Memorandumu, pitanja siromaštva i socijalne isključenosti dobila na važnosti unutar djelokruga različitih institucija.

Kako bi se unaprijedila koordinacija s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave iz prethodnog izvještajnog razdoblja, intenzivirala se komunikacija s predstavnicima JLPS, te su imenovani u jedno koordinativno tijelo čija je uloga aktivno sudjelovanje u kreiranju socijalne politike na lokalnoj i regionalnoj razini i povezanost s Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi kao koordinatorom.

Budući da se u procesu provedbe JIM-a pokazalo da se mnogi potrebni podaci ne prikupljaju, te da nedostaju analize, upravo zahvaljujući tome, u međuvremenu je npr. provedeno istraživanje o učinkovitosti stambenih subvencija i potaknuta su druga potrebna istraživanja. MZSS je u suradnji s UNDP-om pokrenulo razradu okvira za praćenje mjera JIM-a u području razvoja mreže socijalnih usluga.

Strategija reforme socijalnih naknada 2007.-2008. prihvaćena je Zaključkom Vlade Republike Hrvatske 12. travnja 2007. godine. Sukladno danim mjerama u Strategiji u srpnju 2007. godine donijeti su novi propisi iz socijalne skrbi, i to Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (NN 79/97) i Zakon o udomiteljstvu (NN 79/07). U skladu s ciljevima Strategije Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi poboljšana je materijalni položaj svih skupina korisnika (od 1. studenoga 2008. godine primjenjuje se nova osnovica za izračun svih davanja u socijalnoj skrbi koja je povećana 25%), pojednostavljen je postupak ostvarivanja prava, smanjen je ukupni broj prava, a uvedena su prava koja su usklađena s obzirom na kategorije korisnika i ciljeve prava (pravo na status roditelja njegovatelja, stručna pomoć u obitelji, povremeni boravak, pomoć pri uključivanju djeteta s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem u programe redovnih predškolskih ili školskih ustanova i dr.). Upravo u svrhu prevencije institucionalizacije i jačanja izvaninstitucijskih oblika skrbi donesen je posebni propis o udomiteljstvu, kao tradicionalnom obliku skrbi u nas, kojim se

reguliraju obveze i zadaće, kako udomitelja, tako i centara za socijalnu skrb, što je i u skladu s osnovnim ciljevima reforme.

Hrvatska ulaže i znatne napore u cilju poboljšanja uvjeta života Roma i njihovoj integraciji u društvo. Zabilježeno je značajno povećanje broja romske djece u predškolskom odgoju (*udvostručenje, sa 345 na 707*) i osnovnoškolskom obrazovanju (*utrostručenje, sa 1013 na 3224*). Također, svi Romi učenici i studenti u srednjem i visokoškolskom sustavu primaju stipendije. Nastavlja se i rješavanje teškoća u stanovanju te se sustavno radi na legalizaciji bespravničkih romskih naselja. Sredstva za provedbu *Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma* povećana su za više od 200% u odnosu na 2008. godinu (sa EUR 2.351.100 na EUR 5.215.946).

Administrativni kapaciteti

U Upravi za socijalnu skrb ustrojene su tri službe s 14 odjela. Predviđeno je 77 radnih mjesta (uključujući ravnateljicu Uprave za socijalnu skrb i administrativnu tajnicu), a trenutačno je zaposleno 66 radnika. U kolovozu 2009. imenovana je ravnateljica Uprave za socijalnu skrb. Izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, usvojene na sjednici Vlade RH 19. ožujka 2008, uspostavljena su dva nova odjela u Upravi za socijalnu skrb: Odjel za pripremu i provedbu programa Europske unije (linijsko ministarstvo za IPA-u s ukupno predviđenih i zaposlenih pet službenika/ica) i Odjel za pripremu i provedbu projekata Europske unije na području socijalnog uključivanja (korisnička institucija za IPA-u, koordinacija JIM-a i dr. s ukupno predviđenih pet radnih mjesta i trenutačno zaposlena četiri službenika/ica.)

Naime, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi dio je Operativne strukture za razvoj ljudskih potencijala (IV. komponenta IPA-e) u okviru čega je nadležno za praćenje i provedbu projekata na području socijalnog uključivanja. Ujedno je ovo ministarstvo i korisnička institucija (projekt „Uspostava podrške u socijalnoj integraciji i zapošljavanju ranjivih i marginaliziranih skupina“).

Prema Analizi opterećenosti radnih mjesta koju je izradilo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi za razdoblje do 2013. godine, predviđa se zaposliti još četiri službenika/ica u Odjelu za pripremu i provedbu programa Europske unije.

Usluge zajednice

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti od 2004. godine razvija izvaninstitucionalnu skrb za starije osobe (usluge za starije osobe) putem Vladinih Programa međugeneracijske solidarnosti „Pomoć u kući starijim osobama“ i „Dnevni boravak i pomoć u kući starijim osobama“. U početku su to bili pilot programi, a od 2007. godine se provode kao Program Vlade RH razvoja usluga za starije osobe u sustavu međugeneracijske solidarnosti od 2008. do 2011. godine.

Spomenutim Programima se kontinuirano i organizirano pružaju besplatne usluge koje starijim osobama omogućuju da, unatoč raznim teškoćama i životu u samačkim domaćinstvima, ostanu živjeti u vlastitim domovima i svojim prirodnim sredinama.

Lokalnim zajednicama omogućeno je da se uključe u pružanje i razvijanje usluga. Na pružanju usluga zapošljavane su uglavnom osobe iz teže zapošljivih skupina (starije osobe, niže kvalifikacije) iz lokalnih zajednica u kojima korisnici žive.

U 2009. godini provodi se 75 Programa, što je značajno povećanje u odnosu na 2007. godinu kada ih je u provedbi bilo 44. Besplatnim socijalnim uslugama za starije osobe danas je pokriveno 116 gradova i općina. Postignuta je obuhvaćenost ukupno 14 050 starijih osoba na području 20 županija u Republici Hrvatskoj (u odnosu na 2007. godinu ostvareno je povećanje broja starijih osoba korisnika usluga za oko 70%). Broj zaposlenih u lokalnim zajednicama povećan je s 538 osoba u 2007. godini na 923 osobe u 2009. godini.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Uprava za međugeneracijsku solidarnost, u okviru Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju (JIM) nositelj je mjere 3.4.2. pod nazivom „*Širenje mreže izvaninstitucionalnih usluga za starije i nemoćne*“.

Osobe s invaliditetom

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, i 2009. godine, četvrtu godinu za redom, provodi program uvođenja instituta osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta. Program se provodi u suradnji s 64 udruge osoba s invaliditetom iz 19 županija na području Republike Hrvatske. Uključeno je 338 osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta, a za te je korisnike i tijekom 2009. godine osigurana usluga osobnih asistenata u iznosu od 17.564.787,23 kuna iz državnog proračuna.

Hrvatska nastavlja provoditi **Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine** (NN 63/07 od 17. lipnja 2007.), čiji je osnovni napretka te daljnjeg osnaživanja zaštite prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Nacionalna strategija obuhvaća 15 područja unutar kojih je zadana ukupno 101 mjera, definirani su nositelji i sunositelji provedbe, razrađene su aktivnosti i rokovi provedbe mjera, postavljeni indikatori provedbe i planirana sredstva za provedbu svake mjere.

Iz Izvješća o provedbi Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, tijekom 2008. godine vidljivo je da je u svim područjima djelovanja provedeno ili je započeto s provedbom niza aktivnosti koje će pridonijeti poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom, odnosno stvoriti uvjete za njihovo aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu.

Od ukupno 298 zadanih aktivnosti unutar 101 mjere definirane Nacionalnom strategijom, tijekom 2008. godine nastavljeno je s kontinuiranom provedbom 122 aktivnosti započete 2007. godine, provedene su 24 aktivnosti sa zadanim rokom provedbe u 2008. godina od kojih će se 5 nastaviti provoditi u narednom razdoblju, kontinuirano se provodi 6 novih aktivnosti i u tijeku je provedba 39 aktivnosti.

Za provedbu aktivnosti iz zadanih mjera tijekom 2008. godine nositelji mjera utrošili su cca 785.403.759,39 kuna. U navedena sredstva nisu uključena financijska davanja iz redovne djelatnosti nositelja mjera. Financijska sredstva utrošena iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iznose 91.968.155,20 kuna.

U svrhu osnaživanja osoba s invaliditetom i usklađenog pristupa u pružanju kvalitetnih usluga i podrške u zajednici te alternativnih oblika smještaja, financiran je veliki broj projekata koji se provode u partnerskom odnosu s organizacijama civilnog društva i ustanovama. Na taj je način znatno povećan broj izvaninstitucionalnih oblika skrbi, kao što su dnevni ili povremeni boravak, dnevni centri, klubovi za samoizražavanje i samozastupanje.

Zakonodani okvir usmjeren je na uključivanje djece i učenika s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovni proces. Uvedeno je i pravo na status roditelja njegovatelja, čime se roditeljima djece s najtežim zdravstvenim teškoćama omogućava cjelodnevna njega djeteta te sprječava njihova institucionalizacija.

Posebna pažnja posvećuje se potpunoj uključenosti osoba s invaliditetom u donošenje odluka o osobnoj skrbi te uključivanju potreba osoba s invaliditetom u informativne materijale zdravstvenog obrazovanja i kampanje javnog zdravstva.

Tijekom 2008. godine provodile su se edukacije zdravstvenih djelatnika o posebnostima i stanju osoba s invaliditetom. U svrhu osiguranja pristupačnosti u 65 zdravstvenih ustanova uklonjene su građevinske prepreke, a 6 zdravstvenih ustanova i rehabilitacijskih centara opremljeno je funkcionalnim i antidekubitalnim pomagalima. U svrhu praćenja podataka o zdravstvenoj zaštiti provodi se projekt praćenja djece s neurorizicima.

S ciljem podizanja kvalitete stručnog rada u ustanovama socijalne skrbi kontinuirano se održavaju stručni skupovi na kojima sudjeluju stručni radnici ustanova socijalne skrbi.

Kontinuirano se radi na uklanjanju građevinskih prepreka u svim državnim i javnim ustanovama po principu razumne prilagodbe, kao i aktivnosti u svrhu pristupačnosti javnog prometa.

U svrhu osiguravanja mehanizama zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom, u 2008. godini proveden je projekt „Pravo na život u zajednici - socijalno uključivanje i osobe s invaliditetom“ čiji je nositelj bio UNDP Hrvatska. Istraživanjem su dobivene smjernice za kreiranje pristupa načina rada i koordinacije svih odgovornih u navedenim procesima.

Poticaje za zapošljavanje koji se ostvaruju putem Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u 2008. godini koristilo je 307 poslodavaca za 1.924 osobe s invaliditetom, što je povećanje od 157% u odnosu na broj poslodavaca koji su koristili poticaje u 2007. godini, odnosno povećanje od 123% u odnosu na broj osoba s invaliditetom za koje su se koristili poticaji u 2007. godini. Ukupno je utrošeno 51.480.022,00 kuna.

U svibnju 2008. godine Hrvatski Sabor imenovao je Pravobranitelja za osobe s invaliditetom, a u rujnu 2008.godine donesen je Poslovnik pravobranitelja za osobe s invaliditetom (NN 103/08 od 10. rujna 2009.)⁶.

7. Socijalna sigurnost

Zdravstveni sustav

Hrvatska nastavlja provoditi Nacionalnu strategiju razvitka zdravstva 2006.-2011. (NN 72/06 od 30. lipnja 2006) čiji su osnovni ciljevi unaprijediti zdravstveni sustav do 2011. godine tako da zadovolji potrebe za kvalitetnom stručno medicinskom zdravstvenom skrbi koja se temelji na načelima medicinske prakse zasnovane na znanstvenim dokazima, a

⁶ Više detalja o jačanju administrativnih kapaciteta nalazi se u Dokumentu o ispunjavanju mjerila u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje koji je sastavni dio ovog Izvješća.

obuhvaća sprečavanje bolesti, sprečavanje profesionalnih bolesti, edukaciju o zdravlju, ranom prepoznavanju rizika bolesti te liječenje i rehabilitaciju bolesnih.

Temeljem Nacionalne strategije tijekom 2008. godine donijete su Izmjene i dopune Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN150/08 od 22.12.2008), Izmjene i dopune Zakona o ljekarništvu (NN 35/08 od 28.3.08, NN 117/08 od 13.10.08) , Izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu (NN 67/08 of 9.6 2008). Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/08 od prosinca 2008.) uveo je promjene i preinake dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Sveobuhvatna reforma zdravstvenog sustava obuhvaća reformu sustava zdravstva, reformu sustava financiranja u zdravstvu i reformu sustava javne zdravstvene službe koji obuhvaća:

- jačanje primarne zdravstvene zaštite kao osnovnog elementa integrirane zdravstvene skrbi i uspostava učinkovite kontrole nad korištenjem sekundarnih i tercijarnih kapaciteta i općom potrošnjom zdravstva;
- osiguravanje i racionalizacija sredstva i raspodjela prema temeljnim principima (jednakost, solidarnost, prisupačnost, racionalnost i kvaliteta) te posebnim potrebama;
- zaokret u zdravstvenoj politici u čijem su središtu zdravstvene potrebe pojedinca;
- decentralizacija ovlasti, organiziranost i obveza u obavljanju zdravstvene djelatnosti;
- partnerstvo u zdravstvu;
- transparentnost svih postupaka u zdravstvu;
- jedinstvo sustava.

U okviru Nacionalne strategije razvitka zdravstva 2006-2011 kao jedna od mjera je i unapređenje sustava medicine rada i zaštite radnika na radu prema EU direktivama u okviru koje su i provedene aktivnosti proširenja djelatnosti i preustoraj Hrvatskog zavoda za zdravstvenu zaštitu i sigurnost na radu, osiguran je novi prostor za rad ovog Zavoda i zaposleni su novi djelatnici - tako da je u Zavodu sada ukupno uposlenih 37 radnika medicinske i tehničke struke i administrativnog pratećeg osoblja. Također je za područje zdravstvene zaštite na **radu donesen Plan i program mjera specifične zdravstvene zaštite radnika (NN 122/07) i Mreža ugovornih subjekata medicine rada (NN 115/07 i 142/08)** prema kojoj se utvrđuje se potreban broj zdravstvenih ustanova, trgovačkih društava koja u svom sastavu imaju djelatnost medicine rada te specijalista medicine rada u privatnoj praksi s kojima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu sklapa ugovor o provođenju zdravstvene zaštite.

Temeljem Nacionalne strategije između ostalog provodi se i projekt reorganizacije hitne medicinske pomoći u okviru kojeg je osnovan i započeo je sa radom Hrvatski zavod za hitnu medicinu. U tijeku je reorganizaciju izvanbolničke hitne medicinske pomoći, objedinjavanje hitnog prijema u bolnicama i integracija telemedicine u hitnu medicinu. Kako bi se osigurao jednaki pristup kvalitetnim zdravstvenim uslugama, osnovana je Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu, a u provedbi je i projekt „Nacionalne liste čekanja“ kojim se skraćuje čekanje na određene dijagnostičke postupke. Također je izrađena i donesena nova Mreže javne zdravstvene službe (NN 98/2009 od 12. 08 09), kojom se određuje za područje Republike Hrvatske, odnosno za jedinice područne (regionalne) samouprave, potreban broj zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika s kojima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje sklapa ugovor o provođenju zdravstvene zaštite.

Slijedeći dva strateška cilja (reforma zdravstvenog sustava i reforma sustava financiranja u zdravstvu), od 1. siječnja 2009. stupili su na snagu Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakon o zdravstvenoj zaštiti te Izmjene i dopune dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Uvedene su sljedeće mjere: suplaćanje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, suplaćanje po receptu, doprinosi za zdravstvenu zaštitu na mirovine s diferencijacijom ovisno o iznosu mirovine, posebni doprinosi vezani za visoko rizična ponašanja („zdravstveni porez na duhan“), dopunsko zdravstveno osiguranje s višim davanjima za osobe s višim prihodima, doprinos za nezaposlene te povrat troškova medicinskog liječenja od osiguravajućih društava u slučaju prometnih nesreća.

Stabilizacija postojećeg sustava financiranja u zdravstvu započela je reformom sustava financiranja bolnica koji sačinjava oko 50% proračunskih sredstava za zdravstvo. Od 1. siječnja 2009. godine sve bolničke usluge moraju biti zabilježene putem računa koji se izdaju sukladno DRG7 sustavu. Tijekom prvih pet mjeseci 2009. godine bolnice su ostvarile i značajno povećale svoje prihode od suplaćanja (203,192,033.00 HRK), dok su bolnički dugovi tijekom posljednjih 12 mjeseci smanjeni za 727,463,040.00 HRK.

U sustavu financiranja primarne zdravstvene zaštite uvedene su nove mjere s ciljem stabilizacije održivosti sustava. Fiksne glavarine su podijeljene na fiksne i varijabilne (promjenjive). U svrhu poticanja financijske kontrole te izbjegavanja nepotrebnog upućivanja pacijenata specijalistima temeljem njihovih medicinskih nalaza, fiksne glavarine su smanjene kako bi se pokrili troškovi rada, dok je varijabilna glavarina bila određena na temelju broja izvršenih upućivanja pacijenata specijaliziranim zdravstvenim ustanovama i troškova za lijekove na recept, naknade za uslugu, kao i plaćanje preventivne zaštite i grupne prakse. Uvođenje novih mehanizama plaćanja je već rezultiralo smanjenjem broja upućivanja pacijenata u specijalističko-konzultacijsku zdravstvenu zaštitu.

Jedan od značajnih elemenata reforme jest također projekt informatizacije sustava primarne zdravstvene zaštite („liječnik bez papira“). Provedeni su javni natječaji te je ugovorena isporuka jedinstvenog sustava informacija u zdravstvu, što bi, pored drugih stvari, trebalo omogućiti kvalitetnije praćenje potrošnje u sustavu zdravstva i daljnju implementaciju reformi. Ostale mjere reforme:

- uvođenje ograničenih prava na naknadu za bolovanje za najviše 3 godine sa smanjenjem od 50% nakon prvih 18 mjeseci. Stroži nadzor bolovanja rezultirao je smanjenjem stope bolovanja s 4.2 na 3.69,
- povećanje prihoda od suplaćanja i polica dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (od 501,159,596.00 HRK u 2008. godini na 1,100,000,000.00 HRK u 2009. godini), - uvođenje koncesija za pružanje javnih zdravstvenih usluga na razini primarne zdravstvene zaštite, - reforma hitne zdravstvene zaštite,
- razvoj “master plana” za zdravstvene ustanove i strategije za ljudske potencijale za sektor zdravstva, uključujući i plan za ulaganje u razvoj ljudskih potencijala u zdravstvu.
- Odjel za razvoj i upravljanje Nacionalnim listama čekanja je osnovan u sklopu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, čime se lista čekanja smanjila za 30-50%. Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu koja će provoditi kategorizaciju i akreditaciju zdravstvenih ustanova je započela s radom.

Zahvaljujući reformi zdravstva, danas je sustav financiranja u zdravstvu potpuno stabilan. Zaostaci su smanjeni za gotovo 20% (na 3.1 biliona HRK). Rok za plaćanje je smanjen za polovicu, a nabava lijekova više nije problem.

Također je izrađena i donesena nova Mreže javne zdravstvene službe (NN 98/2009 od 12. 08 09), kojom se određuje za područje Republike Hrvatske, odnosno za jedinice područne (regionalne) samouprave, potreban broj zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika s kojima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje sklapa ugovor o provođenju zdravstvene zaštite. Ukupan broj zdravstvenih djelatnika zaposlenih u sustavu zdravstva na dan 10. srpnja 2009. godine iznosio je 61 921, a sveukupno sa nezdravstvenim djelatnicima taj broj iznosi 79 960 osoba.

Mirovinski sustav

Hrvatska nastavlja provoditi reformu mirovinskog sustava, započetu 1. siječnja 1999., koja je pridonijela financijskom stabiliziranju i usklađivanju mirovinskog sustava s gospodarskim i demografskim kretanjima. Uvođenjem trodijelnog mirovinskog sustava, težište reforme u značajnoj se mjeri stavilo, uz socijalne, na makroekonomske i financijske učinke mirovinskog sustava – razvoj tržišta kapitala i djelotvornu alokaciju kapitala, povećanje domaće štednje i gospodarski rast. U obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti očekuje se daljnja financijska konsolidacija, odnosno sustavno poboljšanje materijalnog položaja budućih korisnika mirovine, kojima se od 2009. godine mirovina računa prema plaćama iz cijelog radnog vijeka, što će poticati duži rad i kasnije ostvarivanje mirovine (već sada se bilježi blagi porast korisnika mirovina s navršanim mirovinskim stažem od 40 i više godina u ukupnom broju umirovljenika). I dalje će se poduzimati mjere u cilju poboljšanja fiskalne i socijalne održivosti mirovinskog sustava, što prvenstveno obuhvaća zadržavanje usklađivanja mirovina dva puta godišnje prema važećoj tzv. švicarskoj formuli, u mjeri u kojoj to bude moguće ovisno o gospodarskim mogućnostima države. U skladu s nepovoljnim demografskim kretanjima sagledavaju se mogućnosti za izjednačavanje uvjeta za stjecanje prava na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu za žene i muškarce i povećanje dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

U cilju poboljšanja obveznog mirovinskog osiguranja na temelju kapitalizirane štednje (II. stup), odnosno osiguranja primjerenih mirovina za buduće generacije umirovljenika, u tijeku je pribavljanje i analize adekvatnih pokazatelja, kako bi se razmotrile mogućnosti za povećanje doprinosa za II. stup mirovinskog osiguranja ili/i izmjenu formule za izračun osnovne mirovine (koju ostvaruju osiguranici koji su osigurani u oba obvezna stupa mirovinskog osiguranja, za razdoblje staža ostvarenog nakon uvođenja kapitaliziranog sustava, tj. od 1. siječnja 2002.), postupno snižavanj naknada u obveznom kapitaliziranom mirovinskom osiguranju, te daljnju liberalizaciju investicijske politike mirovinskih fondova u smislu ulaganja u prvoklasne vlasničke vrijednosnice.

Što se tiče dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju kapitalizirane štednje (III. stup), unatoč nepovoljnim općim gospodarskim prilikama kako u RH, tako i u svijetu, bilježi se porast interesa za uključivanja u taj oblik dodatnog izvora prihoda građana u budućnosti (6 otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 15 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova), te će se i nadalje, nastojati iznaći odgovarajuća rješenja za poticanje veće odgovornosti pojedinca za primanja u starosti.

Glavno administrativno tijelo na području mirovinskog osiguranja je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva u kojem je zaposleno 6 državnih službenika (uz ravnatelja Uprave i administrativnu tajnicu, po dvije službenice u Odjelu za mirovinskog osiguranje i

Odjelu za bilateralnu suradnju na području socijalnog osiguranja) od 10 sistematiziranih radnih mjesta, te se ocjenjuje da bi popunjeni administrativni kapaciteti bili dostatni za provedbu pravne stečevine EU na području mirovinskog osiguranja, kvalitetno provođenje upravnog nadzora nad zakonitošću rada i upravnim aktima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i sudjelovanje u metodi otvorene koordinacije.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO), javna ustanova za provedbu mirovinskog osiguranja, organizirana je na teritorijalnom načelu u Središnju službu, 19 područnih službi i 92 ispostave s ukupno 3262 zaposlenika.

Okončan je Projekt ulaganja u mirovinski sustav vezan za preustroj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, koje se financirao iz kredita Svjetske banke, a u okviru kojeg su u cilju realizacije poslovanja Zavoda unaprijeđeni poslovni procesi i smanjen broj zaposlenika. Ujedno je nastavljen daljnji intezivan rad u cilju preustroja Zavoda u modernu javnu ustanovu za provedbu mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, podizanje razine kvalitete usluga koje Zavod pruža svojim korisnicima, skraćivanjem trajanja postupka za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, te smanjenje troškova poslovanja.

Nadzor financijskih usluga u dijelu koji se odnosi na područje mirovinskog osiguranje utemeljenog na kapitalizaciji, te poslove nadzora Središnjeg registra osiguranika i poslovanja mirovinskih fondova obavlja 18 zaposlenika Hrvatske agencije za nadzor financijskih uluga (HANFA) od ukupno 126 zaposlenika.

Siromaštvo starijih osoba

Prema Zajedničkom memorandumu o socijalnom uključivanju (JIM) 2007., starije su osobe (posebice starije žene) izložene većem riziku siromaštva. Ipak, u okviru ove kategorije treba razdvojiti umirovljenike od onih starijih osoba koje nemaju nikakvih mirovinskih primanja (procjenjuje se da 14% osoba starijih od 64 godine nema nikakvih mirovinskih primanja), s obzirom da starija osoba bez mirovine ima 3 puta veću vjerojatnost da postane siromašna nego prosječna osoba.

Što se tiče umirovljeničke populacije, tijekom 2008. godine značajno je poboljšana materijalna i socijalna sigurnost korisnika mirovina koji su mirovinu ostvarili isključivo prema Zakonu o mirovinskom osiguranju od 1. siječnja 1999. i koji će mirovinu ostvarivati primjenom toga Zakona, na način da se tim korisnicima određuje dodatak na mirovine u visini od 4-27%, ovisno o godini ostvarivanja prava na mirovinu. Time su smanjene razlike u visini mirovina ostvarenih za jednaki mirovinski staž, odnosno pod jednakim uvjetima, korisnicima koji su mirovine ostvarili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (tzv. novi umirovljenici) u odnosu na korisnike koji su mirovine ostvarili prema ranijim propisima. Osim toga, a radi poboljšanja socijalne sigurnosti korisnika najniže mirovine, počevši od 1. siječnja 2008. podignuta je razina tog socijalno zaštitnog instituta u mirovinskom osiguranju za korisnike koji su navršili više od 30 godina mirovinskog staža. Vrijedno je napomenuti da je istim zakonskim izmjenama podignuta i razina prijevremene starosne mirovine i invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad za vrijeme zaposlenja korisnika u cilju poboljšanja materijalne i socijalne sigurnosti njihovih korisnika.

I materijalni položaj dijela starijih osoba bez mirovina promijenio se nabolje od kraja 2008. godine. Naime, one starije osobe koje nemaju mirovinu ili pomoć od drugih članova obitelji,

moгу zatražiti naknade u sustavu socijalne skrbi. Na poboljšanje dohodovnog položaja starijih osoba koje ostvaruju prava iz sustava socijalne pomoći utjecala je odluka Vlade RH da se standardna naknada socijalne pomoći poveća za 100 kuna, tj. za 25% od studenog 2008. godine. To znači, na primjer, da starija potpuno radno nesposobna osoba bez ikakvih primanja koja živi sama može ostvariti stalnu pomoć u iznosu od 750 kuna (102 eura ili 14,5% prosječne neto plaće u 2008.). Starija osoba bez primanja teško može podmiriti osnovne potrebe isključivo naknadama iz sustava socijalne skrbi. Stoga se razmatra mogućnost uvođenja odgovarajuće državne potpore za starije osobe bez primanja. S obzirom na to da je mirovinski sustav u RH ustanovljen na tri stupa, od kojih je prvi utemeljen na obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti, koji se temelji na uzajamnosti – ovisnosti visine mirovine o dužini staža i visini plaće, i solidarnosti – socijalnoj preraspodjeli u korist određenih skupina, moguća rješenja za starije osobe bez ikakvih primanja treba tražiti kroz odgovarajuću državnu potporu u sustavu socijalne skrbi.

8. Anti-diskriminacija

S ciljem usklađivanja nacionalnog zakonodavstva na području borbe protiv diskriminacije Vlada Republike Hrvatske je predložila, a Hrvatski sabor je u srpnju 2008. godine usvojio **Zakon o suzbijanju diskriminacije** (NN 85/08 od 21.7.2008). Riječ je o jedinstvenom anti-diskriminacijskom zakonu, kojim se propisuju ali i sankcioniraju svi oblici diskriminacije. Donošenjem ovog Zakona u potpunosti su uvaženi zahtjevi iz Direktive Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, Direktive Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga, Direktive Vijeća od 97/80/EZ od 15. prosinca 1997. o obvezi iznošenja dokaza u slučajevima diskriminacije utemeljene na spolu i Direktive Vijeća od 2000/78/EZ 27. studenog 2000. o uspostavi okvira za jednak tretman na području zapošljavanja i odabira zvanja. Isto tako ovim Zakonom proširena je nadležnost pučkog pravobranitelja, kao krovnog nezavisnog tijela za jednakost. Pučkom pravobranitelju osigurana je neovisnost, provođenje neovisnih ispitivanja i sastavljanje izvješća te pružanje neovisne pomoći žrtvama diskriminacije, kako zahtjeva i pravna stečevina⁷.

Također je važno napomenuti da je Vlada Republike Hrvatske nastavno na već usvojen Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. godine, u rujnu 2008. godine usvojila i Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2008.-2009. i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana.

Ovim dokumentima su utvrđene mjere za zaštitu posebno osjetljivih društvenih skupina i osiguravanje njihove jednakopravne uključenosti u društvo. Nacionalnim planom utvrđuje se postojeće stanje, određuju ciljevi i planiraju mjere za njihovo ostvarivanje kako bi se dogradio postojeći sustav zaštite od diskriminacije.

Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije 2008.- 2013. ima svrhu dopune postojećih nacionalnih dokumenata u skladu sa zaključcima Međunarodne konferencije protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i srodnih oblika netolerancije, Preporukama UN-ovog Odbora za uklanjanje rasne diskriminacije te Preporukama Europske komisije protiv rasizma i

⁷ Više o administrativnim sposobnostima Ureda pučkog pravobranitelja u odvojenom dokumentu "*Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje poglavlja u područjima obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje*", koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

nesnošljivosti. Ujedno se sustav mjera za uklanjanje diskriminacije dopunjava u skladu s europskim dokumentima i ocjenama stanja u procesu pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji; jačanja javne svijesti o pravu na nediskriminaciju; postizanja odgovarajućeg predstavljanja diskriminiranih društvenih skupina na svim razinama vlasti; jačanja njihovog sudjelovanja u društvenom životu; prihvaćanja različitosti; edukacije državnih službenika i pravosudnih dužnosnika o značenju suzbijanja svih pojava oblika diskriminacije; promicanja međusobnog poštivanja građana; postizanja veće tolerancije u društvu te poboljšanja kvalitete življenja za sve bez diskriminacije.

Provedba navedenih dokumenata kontinuirano se prati. Vlade Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. srpnja 2009. godine, prihvatila Izvješće o provedbi mjera predviđenih Nacionalnim programom zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. U listopadu 2009. godine Hrvatski Sabor usvojio je Izvješće o provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije.

Vezano uz Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. godine, napominjemo da je u tijeku izrada Operativnog plana za 2010. i 2011. godinu.

Određene manjkavosti koji postoje na području antidiskriminacije Hrvatska će odgovarajućim izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju diskriminacije uskladiti s relevantnom pravnom stečevinom u području anti diskriminacije do kraja 2010, kao što će i nastaviti daljnje usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u ovom području.

9. Jednake mogućnosti

Sustavna provedba velikog broja mjera *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.*, nastavljena je unutar svih sedam programskih područja akcijskog plana djelovanja. Provedene aktivnosti rezultirale su povećanjem osviještenosti javnosti o ljudskim pravima žena, unaprjeđivanjem antidiskriminacijskog zakonodavstva, donošenjem nekoliko novih, važnih strateških dokumenata, provedbom širokih kampanja u području suzbijanja nasilja i političke participacije žena, jačanjem suradnje s nevladinim udrugama, osnaživanjem institucionalnih mehanizama na državnoj i lokalnoj razini te daljnjim razvojem statističke metodologije i rodnih istraživanja.⁸

Hrvatski sabor je u srpnju 2008. godine donio novi Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 118/08 od 15.7.2008). Zakon je usklađen s pravnom stečevinom odnosno direktivama Europske unije koje se odnose na ravnopravnost spolova. Zakonom se uspostavlja neovisno tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije na području ravnopravnosti spolova temeljem obveza preuzimanja pravne stečevine propisanih Direktivom 2002/73/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva Vijeća 76/207/EEZ o primjeni načela ravnopravnosti muškaraca i žena s obzirom na mogućnost zapošljavanja, stručnog osposobljavanja i napredovanja te na radne uvjete, Direktivom 2006/54/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakoga postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja (koje nadopunjuju i zamjenjuju Direktive 76/207/EEZ, 86/378/EEZ,

⁸ Više informacija o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova od 2006. do 2010. sadržano je u Sažetku izvješća o provedbi nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. dostavljenog EK zajedno s Izvješćem o ispunjavanju obveza u poglavlju 19. Socijalna politika i zapošljavanje.

75/117/EEZ, 97/80/EZ) i Direktivom Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga.

Sukladno rješenjima iz novog Zakona o ravnopravnosti spolova uskladili su se i propisi u djelokrugu rada pravobraniteljice za ravnopravnost spolova na način da aktivnosti njenog ureda obuhvaćaju sve funkcije neovisnog tijela za ravnopravnost spolova propisanih pravnom stečevinom. Zakon također predviđa i administrativno jačanje Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH i Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i dodatno propisuje obvezu osnivanja i financiranja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova kao institucionalnih mehanizama za provedbu Zakona i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini⁹.

U srpnju 2008. godine usvojen je i Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN 85/08 od 21. srpnja 2008). Zakonom su uvažene odredbe Direktive Vijeća 96/34/ES od 3. lipnja 1996. godine o okvirnom sporazumu o roditeljskom dopustu, zaključenim između UNICE, CEEP i ETUC, Direktive Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. godine o uvođenju mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnome mjestu i Direktive Vijeća 86/613/EEZ, od 11. prosinca 1986. godine o primjeni načela ravnopravnosti muškaraca i žena koji obavljaju samostalnu djelatnost, uključujući samostalne poljoprivrednike, i zaštiti samostalno zaposlenih žena za vrijeme trudnoće i majčinstva te Uredba (EEZ) br. 1408/71 Vijeća od 14. lipnja 1971. godine o primjeni sustava socijalnog osiguranja na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice. Dodatno, u odredbe ovog Zakona ugrađene su i mjere iz Nacionalne populacijske politike (NN 132/06) iz područja „Sustav obiteljskih potpora“, a koje se odnose na roditeljske i roditeljske dopuste.

Određene manjkavosti koje u ovom trenutku postoje na području zaštite zdravlja na radu (usklađenost s Direktivom 92/85/EEZ) Hrvatska će uskladiti donošenjem cjelovitog pročišćenog Zakona o zaštiti na radu do kraja 2010. Naime, Nacionalno vijeće zaštite na radu pokrenulo je zakonodavnu inicijativu za izradom pročišćenog teksta Zakona jer isti do sada trpio brojne izmjene i dopuna, te je u cilju učinkovite primjene potrebno izraditi cjeloviti tekst Zakona.

Na svojim stranicama Ured redovito, od 2008. objavljuje javne natječaje u sklopu V. komponente PROGRESS-a u cilju diseminacije informacije za pravna i/ili fizička tijela koja imaju kapacitete za prijavu na natječaj.

Predstavnica Ureda za ravnopravnost spolova sudjelovala je na Međunarodnoj Konferenciji o provedbi PROGRESS-a u veljači 2008. u Ljubljani, na jednom sastanku nositelja pojedinih komponenti u MINGORP-u te u svibnju 2009. godine na seminaru „Provedba programa Zajednice“, u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i upravljanje fondovima EU (SDURF-u).

U 2010. godini Ured se planira javiti na jedan, od programom PROGRESS-a predviđenih Natječaja u području *Ravnopravnosti spolova*.

⁹ Više u odvojenom dokumentu "Dokument o ispunjavanju mjerila za zatvaranje poglavlja obuhvaćenim poglavljem 19. Socijalna politika i zapošljavanje" koji čini sastavni dio ovog Izvješća.

Hrvatska će preostale uočene nedostatke u preuzimanju pravne stečevine EU iz područja jednakih mogućnosti riješiti izmjenama Zakon o roditeljskim potporama do kraja 2010. godine, te će i dalje raditi na usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU iz ovog područja.